

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan kokous

Aika Torstai 28.11.2019 klo 12.00-14.00

Paikka Nh Loppupeli, Kokouskeskus, Mariankatu 9

Osallistajat Valtioneuvoston apulaiscontroller Esko Mustonen, valtiovarain controller -toiminto, pj
Neuvotteleva virkamies Heli Iirola, valtiovarain controller -toiminto
Yksikön päällikkö Lauri Taro, valtioneuvoston kanslia (Aino Jalosen varajäsen)
Talousjohtaja Risto Hakoila, ulkoministeriö
Johdon asiantuntija Maija Säkjäärvi, oikeusministeriö (Kaisa Sistosen varajäsen)
Turvallisuuspäällikkö Kari Santalahti, sisäministeriö
Talousjohtaja Kristiina Olsson, puolustusministeriö
Neuvotteleva virkamies Juha Halonen, valtiovarainministeriö
Hallitusneuvos Pasi Ovaska, liikenne- ja viestintäministeriö
Johtaja Antti Joensuu, työ- ja elinkeinoministeriö
Tarkastuspäällikkö Niina Sipiläinen, sosiaali- ja terveysministeriö (Mikko Staffin varajäsen)
Talouspäällikkö Timo Jaakkola, ympäristöministeriö
Oppimiskeskuksen johtaja Riitta-Liisa Heikkilä, valtiontalouden tarkastusvirasto (Väinö Viherkosken varajäsen)
Apulaisjohtaja Tanja Wistbacka, Valtiokonttori
Johtava riskienhallinnan asiantuntija Heikki Launiemi, Kela
Neuvotteleva virkamies Riitta Pirhonen, valtiovarain controller -toiminto, sihteeri

Kutsuttuna asiantuntijana

Neuvotteleva virkamies Juha Keränen, oikeusministeriö

Poissa Toimialajohtaja Aino Jalonen, valtioneuvoston kanslia
Tarkastusjohtaja Kaisa Sistonen, oikeusministeriö
Tarkastusneuvos Sari Korpimies, opetus- ja kulttuuriministeriö
Talousylitarkastaja Tuuli Raatikainen, maa- ja metsätalousministeriö
Talousjohtaja Mikko Staff, sosiaali- ja terveysministeriö
Apulaisjohtaja Väinö Viherkoski, valtiontalouden tarkastusvirasto
Tietohallintoneuvos, yksikön päällikkö Aku Hilve, valtiovarainministeriö / Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmä (VAHTI)

1 Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen (liite 1)

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja totesi neuvottelukunnan kokoonpanomuutokset. Asialista hyväksyttiin.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 2)

Päätös: Korjattiin yhden osallistujan nimi ja hyväksyttiin pöytäkirja

3 Väärinkäytöksistä ilmoittavien suojele

Neuvotteleva virkamies Juha Keränen, oikeusministeriö

Juha Keränen piti esityksen ilmoittajien suojelua koskevan EU-direktiivin täytäntöönpanosta Suomessa. Direktiivi on pantava täytäntöön viimeistään joulukuussa 2021. Oikeusministeriö asettaa työryhmän tätä varten. Direktiivillä luodaan yhdenmukaiset vähimmäisvaatimukset ilmoittajien suojelulle, kansallisesti voidaan määritellä laajemmin. Kyse on ilmoittajasta, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä aloilla. Aihealueista ja vastuutahoista Suomessa on taulukko esitysmateriaalissa.

Keskustelussa mainittiin UM:n avoin ilmoituskanava väärinkäyttöepäilyistä kehitysyhteistyössä (<https://vaarinkayttoilmoitus.fi/>), jonne ilmoituksen voi tehdä myös anonyymina. Ilmoitukset tulevat enimmäkseen UM:n ulkopuolelta ja ulkomailta. Käsittely on ensin UM:ssä, siten asia välitetään esim. poliisille tai muulle toimivaltaiselle taholle.

Yrityssektorista oli esillä, että isoimmilla yrityksillä on jo ilmoituskanavia, myös ulkoistuspalvelua on saatavilla tähän. PK-yritykset jäävät direktiivin ulkopuolelle; kansallisesti on mahdollista laajentaa näihin, mutta on mietittävä, onko se perusteltua. Kysymys on, miten suojele toteutuu.

Suomi on saanut suosituksia ilmoitusjärjestelmän perustamisesta mm. GRECO:ita (Euroopan neuvoston korruptionvastainen toimielin). Myös muut maat ovat saaneet vastaavia suosituksia. Kun direktiivi toimeenpannaan, suositukset tulevat katetuksi.

Oikeusministeriön valmistelutyöryhmän asettaminen etenee siten, että jäsenten nimeämiset pyydetään joulukuun alussa.

Juha Keränen mainitsi lopuksi korruptionvastaisen strategian valmistelusta sekä 9.12. pidettävästä korruptionvastaisesta päivästä.

Päätös: Todettiin tiedoksi. Esitysmateriaali on neuvottelukunnan Tiimeri-työtilassa kokouksen kansiossa.

4 Kysely riskienhallinnan järjestämisen tilasta – tarpeet yhteisille menettelyille (liite 3)

Puheenjohtaja esitteli asian. Taustalla on eduskunnan kirjelmä, jossa edellytetään menettelyjen määrittelyä valtioneuvostotasoiseseen, hallinnonalatasoiseseen ja virastotasoiseseen riskienhallintaan. Riskienhallintakyselyssä tuli esiin aiheita, joissa kaivattaisiin yhteisiä menettelyjä, ja näitä on koottu 10 teeman alle.

Keskusteltiin, mistä lähdettäisiin liikkeelle ja miten. Tuotiin esiin, että tarvitaan kyselyssä esiin nostettuja konkreettisia teemoja, mutta tärkeää on, että lopputulemana olisi järjestelmä, joka kykee riskienhallinnan myös laajoihin ilmiöpohjaisiin kokonaisuuksiin, esim. työvoiman kohtaanto-ongelmat, hiilinielujen laskenta.

Ehdotettiin aloittamista toimintaympäristöriskeistä (ulkoiset). Myös esim. tietojärjestelmät olisivat prioriteettilistan kärjessä. Toimitilat voisi sisällyttää turvallisuuden ja henkilöstön teemoihin. Teemoja voitaisiin arvioida ja järjestää esim. riskiarvioinneissa käytetyllä matriisilla (todennäköisyys ja vaikutus). Lisäksi teemojen alla olevien asioiden liityntöjä ja syy-seuraussuhteita on hyvä tarkastella.

Vielä tulee miettiä, mikä on neuvottelukunnan tuotos ts. raportoidaanko riskejä, tunnistetaanko prosesseja, joissa on riskejä, ehdotetaanko jotain. Voidaan aloittaa muutamasta teemasta, joissa esimerkkejä on paljon, ja katsoa missä prosesseissa kyseiset asiat kulkevat, minne asti menevät päätettäväksi ja onko tarve esittää suosituksia riskienhallinnan menettelyistä. Tuotiin esiin tehtäviä, joissa jo sivutaan samoja aiheita hieman eri näkökulmista: esim. riskienhallinta, tiedonhallinta, strategiatyö, ennakointi. On tarpeen tunnistaa asioita, joita jo tehdään.

Valmistelun resursseista on ollut puhe jo neuvottelukunnan toimikauden toimintasuunnitelman laadinnan yhteydessä, esim. valmistellaanko pienryhmässä tai jaostossa, joita neuvottelukunnalla voi olla.

Päätös: Valtiovarain controller -toiminnossa luonnostellaan valmistelun toimeksianto ja lähetetään kommentteille. Samalla voi myös ilmoittautua osallistumaan työhön.

5 VTV:n ajankohtaiset

Riitta-Liisa Heikkilä kertoi kolmesta VTV:n ajankohtaisesta asiasta:

- VTV on hyödyntämässä jatkossa aiempaa enemmän verkostoja. Juuri on perustettu riskienhallintaverkosto, joka mm. kartoittaa merkittävät riskienhallinnan toimijat ja huolehtii yhteistyöstä. VTV:n sisällä on tavoite pysyä tietoisena viimeisimmästä tutkimustiedosta ja koulutuksista. Tarkoitus on järjestää keväälle tapaamisia virastojen riskienhallinnan asiantuntijoille.
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan tarkastuksen jälkiseuranta on valmistumassa tammikuussa.
- VTV:ssä on menossa tilintarkastuksen kehittämisprojekti, jossa mm. keskitettyä tarkastusta lisätään. Keskitetyssä tarkastuksessa ei tehdä asiakaskohtaisia rajoituksia. Organisoinnissa lisätään tiimipohjaisuutta. Aiheesta on tulossa keväällä tilaisuus tarkastuskohteille. Uuteen toimintatapaan on tarkoitus siirtyä vuotta 2020 koskevissa tilintarkastuksissa, vuoden 2019 tarkastukset menevät vanhalla toimintatavalla.

Päätösehdotus: Todettiin tiedoksi.

6 Sisäisen tarkastuksen jaoston asiat

Heli Irola esitteli sisäisen tarkastuksen jaoston kuluvaan kauden valmistelua. Jatkossa tavoitteena on, että jaoston kokoukset pidetään ennen neuvottelukunnan kokouksia, jotta neuvottelukunnalle voidaan raportoida tuoreimmat asiat. Neuvottelukunta voi tutustua jaoston työhön Tiimeri-työtilassa, jossa kokousaineistot ovat myös neuvottelukunnan saatavilla.

Sisäisen tarkastuksen malliohjesäännön on päivitetty ja se on saatavilla netistä:

<https://vm.fi/sisainen-tarkastus>

Valmisteilla on muistio sisäisen tarkastuksen asemasta. Jaoston työpajassa on tehty SWOT-analyysi ministeriötason tarkastusmallista.

Puheenjohtaja totesi lisäksi, että valtiovarainministeriössä on ollut pohdintaa, onko esim. isoimmille virastoille tarvetta perustaa sisäisen tarkastuksen tehostamiseksi ja varmistamiseksi yritysten tarkastusvaliokuntaa vastaava elin. Asiasta on valmisteilla muistio, jossa on käsitelty viraston tarkastustoimikunnan perustamista ja tehtäviä.

Päätös: Todettiin tiedoksi. Esitysmateriaali on neuvottelukunnan Tiimeri-työtilassa kokouksen kansiossa. Jos hallinnonaloilla on käyty keskustelua tarkastustoimikunta-tyyppisen foorumin tarpeesta, valmisteluun on mahdollista ilmoittautua mukaan.

7 Neuvottelukunnan kokoussuunnitelman päivitys (liite 4)

Kokoussuunnitelmaehdotukseen oli tehty muutamia päivityksiä lähinnä syksyn kokouksiin, ja kokousteemoihin on lisätty taloushallinnon prosessien kontrollit.

Lisättiin kokousaiheisiin korruptioindikaattori-työ. Keskusteltiin aiheesta säädösvalmistelun laatu ja riskit, johon SM voisi esitellä lainvalmistelun kehittämistyötään.

Päätös: Hyväksyttiin kokoussuunnitelma

8 Muut asiat

Tanja Wistbacka kertoi, että Valtiokonttorissa on kuvattu taloushallinnon prosessien kontroleja yhteistyössä virastojen ja Palkeiden kanssa. Kuvaukset on jo käsitelty VTV:n kanssa ja ne käydään läpi valtiovarain controller -toiminnon ja budjettiosaston kanssa joulukuussa. Tarkoitus on antaa ohje vuoden 2019 puolella ja määräyksenä vuoden kuluttua.

9 Seuraava kokous

Seuraava kokous on kokoussuunnitelman mukaan helmikuussa 2020. Ajankohta tarkentuu myöhemmin.

10 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.35.

Liitteet

Liite 1 Jäsenmuutospäätös 19.11.2019

Liite 2 Pöytäkirja 16.9.2019

Liite 3 Tarpeita yhteisiin riskienhallinnan menettelyihin

Liite 4 Päivitetty kokoussuunnitelma